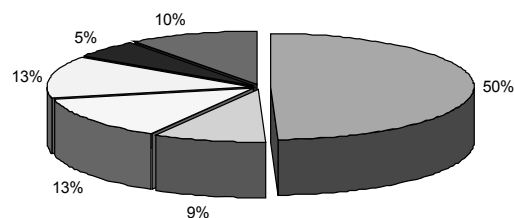

Doc. Dr Hadži Miloš V. Vidaković

ISTRAŽIVANJE UTICAJA I PRIMENE MOLITVE I ASKEZE U SPORTU

Графикон бр.1

Заступљеност врсте спорта у узорку испитаника

■ Планинарење □ Фудбал □ Одбојка □ Карате ■ Атлетика ■ Кошарка

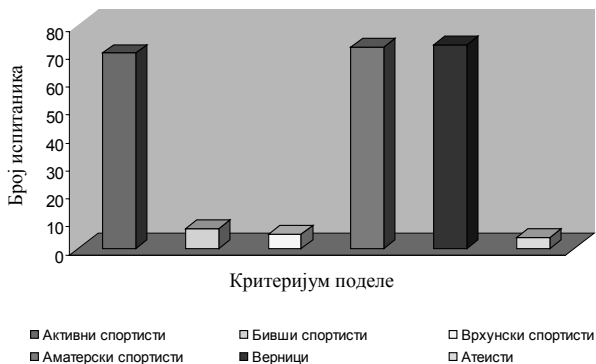
Osnovni uzorak u ovom istraživanju činilo je 77 ispitanika od kojih je 18 žena ili 23% i 59 muškaraca ili 76%. Svi ispitanici su bili ili su trenutno aktivni sportisti, psihofizički zdravi bez registrovanih kliničkih aberacija na fizičkom ili psihičkom planu. Starost ispitanika kretala se u rasponu od 15 do 61 godine.

Kod formiranja subuzoraka istraživanja pod kriterijumom pripadanja skupu religioznih osoba u subuzorku ateista je bilo 4 ispitanika, ili 5,2%, dok je u subuzorku vernika bilo 73 ispitanika ili 94,8%.

Efektiv aktivnih sportista je iznosio 70, odnosno 90,1%, dok je bivših sportista bilo 7 ili 9,9%. U osnovnom uzorku istraživanja bilo je 5 vrhunskih sportista, ili 6,5%, dok je amaterskih sportista bilo 72 ili 93,5%.

Графикон бр.2

Заступљеност испитаника у узорку према критеријуму поделе

Bez obzira na razne predrasude koje vladaju na relaciji mentalnih pojava i njihove povezanosti sa fiziološkim zbivanjima u organizmu, s pravom se može reći da između fiziologije sa jedne i mentalnih pojava sa druge strane, i obratno, postoji tesna uzajamna veza.

Jula 1924. godine nemački neurofiziolog Hans Berger otkrio je moždanu struju i time prokrcio put istraživanju mozga. Mozak je vrhunska upravljačka centrala, koja nadgleda i kontroliše sve što se u organizmu događa u području telesnih ili duševnih pojava, u području svesnog ili nesvesnog. Sa svojih deset do petnaest milijardi nervnih ćelija mozak predstavlja najkomplikovaniji biološki organ što ga je priroda ikad stvorila.

Dugo se verovalo da organske funkcije unutrašnjeg sveta: krvni pritisak, kucaanje srca... itd., nisu dostupne volji, već da se odvijaju bez naše volje. Otkriće moždanih struja i talasa (alfa, beta, teta i delta) omogućilo je i praćenje i merenje istih u različitim situacijama. Beta talasi - znak pojačane aktivnosti mozga. Alfa talasi - odraz budnog ili opuštenog stanja. Teta talasi - nastaju u momentu uspavljivanja. Delta talasi - znak dubokog sna kao i nesvesti. Moždani talasi opisuju se njihovom frekvencijom i voltažom. Stanje uzbuđenosti karakterišu talasi niske voltaže a visoke frekvencije. A pospanost izražavaju talasi visoke voltaže a niske frekvencije.

Analiza slučaja, (jednom tragaocu), pokazala je sledeće: Moždani talasi kod osoba u stanju molitve potvrđuju da tada nastaje duboka opuštenost. Uočena je povišena aktivnost alfa talasa visoke amplitude čak i kada su oči otvorene. Zahvaljujući molitvi i askezi kao duhovno - mentalnoj pojavi, dolazi do opuštanja psihe, a nervni sistem gledan kroz alfa i beta talase počinje da "radi" intenzivnije i sporije.

Molitva i askeza smiruju hipotalamus i emocije, sprečavajući prekomerni nadražaj simpatičkog nervnog sistema. Ukoliko bi išli još dalje utvrdili bi da se za vreme molitve smanjuje upotreba kiseonika i ugljendioksida u telu, kao i potreba za kiseonikom. Za vreme spavanja potreba za kiseonikom smanjuje se za 10%, dok se za vreme molitve ta potreba smanjuje i do 20%, što govori da molitva omogućava telu bolji odmor. Nivo mlečne kiseline, hemijske supstance koja prati stres i anksiozna stanja, smanjuje se za vreme molitve. Primećeno je da se ona nekoliko puta brže odstranjuje iz tela za vreme molitve nego za vreme odmora ili spavanja.

Primeru radi molitveno ćutanje, ili hodaanje-igraanje, prilikom sportskog vežbanja-treninga, može da izoštri usmerenje pažnje na sam podvig usavršavanja.

Nesumnjivo je da molitva svojim blagodarnim delovanjem pozitivno utiče i na psihičku rasterećenost, stabilnost kao i jačanje samopouzdanja i koncentracije kod sportista. Potpun efekat se ipak može postići samo uz sadejstvo ostalih pratećih faktora koji su neophodni u razvojnom procesu sportista, kao što su učenje, trening itd. Zato je od izuzetne važnosti molitvu shvatiti na pravi način, pravilno, suštinski.

Zahvaljujući molitvi i askezi psiha postaje spokojna, a jasnoća opažanja se povećava. Posle izvesnog vremena u stanju smo da kontrolišemo mnoge funkcije tela. Sve to doprinosi boljoj pripremi i spremnosti sportista da se uhvate u koštac sa problemima na sportskom borilištu u cilju ostvarenja vrhunskih sportskih rezultata.

Fizičko iznurivanje tela (putem raznih trenažnih opterećenja) sportiste, povezano sa hrišćanskom askezom uz pravilno korišćenje molitve u sportskom treningu utiče na

psihičku ravnotežu, jačanje samopouzdanja i razvoj koncentracije stvarajući zdrave, ljubavljive ispunjene ljude. S obzirom da i hrišćani i sportisti zapovedaju svojim strastima, prolazeći putem molitve i askeze kroz krst Hristov i jedni i drugi streme savršenstvu i ostvarivanju najboljeg rezultata, a to je neprekidna težnja i približavanje Bogu.

“Sport može da postane podvig ili makar časna igra pa da pregaoca oplemeni životnom radošću. Kada je sport podvig vere, deo je žrtvenog prinosa Bogu, dok je časna igra kada je isključivo prinos ljudima. Pravi sport je izraz čovekove potrebe za verom u Boga, ali i za verom u čoveka, tek kao takav produbljuje život i kao životna radost biva most među ljudima.

Kada sport, pak, ne dostiže iznad horizonta vlastitog “JA”, obogotvorava sportistu i zato on ne zapaža Boga, odnosno u njegovom životu nema mesta za njega. Međutim, kada je sport delo procvetalo iz korena religijskog kulta, odnosno molitve, sport je samo otkrivanje tragova Božjih.”¹

Nemački psiholog Viktor E. Frankl govori o sportu kao asketizmu današnjice i čovekovo potrebi da na veštački način stvara napetosti: “Moje je mišljenje da sport igra upravo ovakvu ulogu u životu čoveka. On čoveku daje mogućnost da stvara opasnosti. Čovek tada od sebe zahteva podvige koji nisu neophodni, daje izlišne žrtve. Usred mora obilja izranjaju otoci asketizma. Sport smatram modernim oblikom asketizma, granica tome zapravo i nema. One su kao horizont: čovek je naprosto prisiljen da ga pomiče sve dalje, svakim korakom kojim ide prema njemu.” (predavanje na temu “Sport-asketizam današnjice”).

O vezi molitve i askeze u sportu govori i primer našeg proslavljenog sportiste:

“Dejan Bodiroga je pravi fenomen u smislu pobožnosti. Kad je igrao u Panatenaikosu, bila je Velika nedelja pred Vaskrs i on ništa nije jeo od srede do petka, a tad je bio “Final Four”. I tad je izgubio nekoliko kilograma. Ništa nije jeo, postio je kao najveći isposnik. Na Vaskrs je bilo finale, a on je bio te noći u grčkoj crkvi na ponoćnoj liturgiji i pričestio se. U tri sata je otišao da spava. Ujutru je bila utakmica i on je bio najbolji igrač prvenstva i Evrope i presudno uticao na pobedu.”²

Dobrobiti i od hrišćanske askeze i od hrišćanskog sporta su bliski i isti: usavršavanje, prosvetavanje i oboženje. Kako se u oba slučaja radi o podvigu važno je i sozrcavanje o ličnom duhovnom stanju i upražnjavanju evanđelskih vrlina. Zato se i sportista ne zadovoljava samo prirodnim savršenstvom već i on teži natprirodnom.

Kod hrišćanskog sportiste u ostvarenom zadovoljstvu je dostignut i rezultat. A to se postiže približavanjem i sjedinjenjem sa jedinom neprolaznom Istinom, sa Bogom-Ocem i Tvorcem svega vidljivog i nevidljivog.

Do toga se stiže putem molitve i askeze. To bi ujedno trebao da bude i cilj molitve i askeze jednog hrišćanskog sportiste.

Odakle se molimo?

Sa visine naše oholosti i vlastite volje, ili “iz dubine” (Ps. 130, 1) smirenja i skrušenja srca? Ko se ponizi biće uzvišen (Luka 18,9-14). Smirenje je neophodno raspolože-

¹ Jeromonah Ilarion Đurica: Pedesetnica

² (Vladika Grigorije o Dejanu Bodirogi, Tribina Srpskog sabora, Dveri, 19. 02. 2004.).

nje za primanje nezaslužanih darova molitve ali i sporta. “Čudo” molitve se pokazuje uvek na ivici, na rubu isto kao i “čudo” sporta.

Koje ivice, koje provalije? One koju treba savladati.

I u molitvi i u sportu čovek traži “živu vodu”, svoju vodu: tu Hristos dolazi u susret svakom ljudskom biću.

Sportista traži da pije kao što je Gospod Hristos tražio od Samarjanke. I sportista kao i Hristos je žedan i njegova molba dolazi iz dubine Boga koji nas želi.

Molitva je kao sport: susret Božje i naše žeđi. Bog je žedan da mi budemo žedni Njega, a mi smo žedni da Bog bude žedan nas.

... “I ti bi u Njega zaiskala i On bi ti dao vode žive” (Jovan 4, 10).

Prozbeni molitva je kao sport odgovor na tužbu: “ostavili su mene Izvor vode žive, te iskopali sebi studence ispućane” (Jeremija 2, 3).

Molitva je kao sport. Odgovor vode na nezasluženno obećanje, odnosno odgovor ljubavi na žeđ. I molitva i sport mogu se posmatrati i kao zajedništvo.

Razmere su iste i za molitvu i za sport: širina Hristove ljubavi.

Čovek (je) u traženju Bog... Bog prvi zove čoveka. Molitva i sport su kao drama tog uzajamnog zova – traženja- i uspostavljanja saveza.

Sportista se oseća pozvanim od Nekoga da načini podvig, uspenje, izrazi svoj talent na najbolji način. Sportista u Bogu ima sveprisutnog saveznika i u porazu i u pobjedi.

Stvaranje je izvor molitve. Sport je kreacija, odnosno stvaranje pa samim tim i izvor molitve. Molitva i sport žive od samih stvarnosti stvaranja (kreacije). Molitva i sport su: “hod s Bogom” (Post. 5, 4).

Molitva je tako povezana sa čovekovom istorijom, ona je odnos sa Bogom u civilizacijskim zbivanjima.

Tri vrste prirode postoje u čoveku, kao što objašnjava Nikita Stitat: telesni čovek, koji hoće da živi samo radi sopstvenog uživanja, čak i na štetu drugih; prirodni čovek, koji bi da ugodu i sebi i drugima, i duhovni čovek, koji želi da ugađa samo Bogu, makar na svoju štetu.”¹

I hrišćanin i sportista zapovedaju svojim strastima i tako ostvaruju mir ili padaju u ropstvo nagona i duhovno – telesno se rastaču. Celomudrenost ili devičanstvo je povezano sa nadvrlinom umerenosti koja se sastoji u tome da umno srce, bitije, upravlja nagonima i osećajnošću. Ta čistota je podložna zakonima rasta i padanja.

Hrišćanska celomudrenost ili čistota, odnosi se i na sportiste, a podrazumeva ostvarenu sabornost u ličnosti, unutarne jedinstvo telesnog i duhovnog bića.

Asketika proučava ljudsku delatnost samo ako je savršena, s obzirom da je askeza najuzvišeniji oblik moralnosti.

Termin je izveden od grčkog glagola koji znači podvizavati se, odnosno reč “asketika” dolazi od grčke imenice “askesis” a znači: vežbanje, napor, nastojanje, doterivanje. Ukoliko se ovaj sadržaj određuje teorijski, kao nauka, imamo “asketiku”, a ukoliko se upražnjava u životu, u praksi, naziva se askeza ili podvižništvo. Zovu je i “duhovni život”, “natprirodni život”, “svetost”, “hrišćanski život”, “duhovnost”, “duhovno bogoslovlje” ili “mistika” .

¹ Koliander, T. (2000): Put podvižnika. Eparhija raškoprizen., Beograd

Mistika je ipak najviši stupanj askeze gde počinje kontemplativni (sozercateljski) život sa posebnim blagodatnim darovima (harizmama) i potpuno sjedinjenje s Bogom. Asketika se zasniva na pravoslavnoj dogmatici i nemoguća je bez morala. Najslobodnije očovečenje postiže i hrišćanin kao i “homo ludens”.

Srpski pak pojam “savršenstvo” ima složeniju etimologiju. Izveden je od imenice “vrh” ili “s-vrha” (cilj), to je od glagola “s-vršiti” koji se odnosi na punoću, ispunjenje zadatka.

Srpski pojam je bogatiji od latinskog termina “perfectio”, jer srpski izrazi “savršenstvo” i “savršenost” kao kategorije najboljeg i pojedinačnog, znače punoću, odnosno svojstvo, osobenost.

Puno hrišćansko savršenstvo. Puno sportsko savršenstvo. Međusobno se ne isključuju, jer i asketika i sport teži za ljudskim delima ukoliko su savršena, (moralna) teži za ljudskim delima ukoliko su dobra, a dobro je temelj savršenstva. Askeza i sport su najviši oblici morala. Cilj je isti: savršenost, odnosno svetost. Askeza je hrišćansko umeće (ars), a sport opšteljudsko.

Askesis: vežbanje, napor, nastojanje, doterivanje, umešnost...

Sport: vežbanje, snaga, izdržljivost, okretnost, umešnost...

Asketa i sportista aktivno teže savršenstvu. Nauka svetih, nadprirodan život, duhovni život, hrišćanski život, duhovno bogoslovlje, asketsko bogoslovlje su neizbežne determinante asketike i sporta.

Težnja i umeće hrišćanskog savršenstva je prirodna i gotovo uvek svesni i najuzvišeniji vid moralnosti. Askeza je, dakle, samo praktika vere, pa i bogoslovlja.

Askeza se ne poziva samo na praktično-unitarističke motive. Asketika se temelji na pravoslavnoj dogmatici i predstavlja vođstvo duše (telom), dok bi sport trebao da se temelji na hrišćanskom humanizmu i na taj način može da predstavlja vođstvo tela (dušom). Izgled svake duše je različit: kultura duše, dok je izraz svakog tela takođe različit: fizička kultura.

Sport se može posmatrati i kao askeza tela a monaštvo kao askeza duha.

Askeza i sport su najdublje i najplemenitije aspiracije ljudske duše, odnosno tela: savršenost, sjedinjenje s Bogom, sa izvorom života, istinom, dobrom, lepotom i svetošću. Sreća svetosti i sportsvenosti je u posedovanju Boga, oboženju. Askeza i sport su bliski vidovi životne mudrosti i heroizma.

U našoj suštini stvaraju smirenost i radost, a našem delovanju daju usmerenost, sigurnost i hrabrost. Askeza je praktična primena bogoslovlja, a sport pesmoslovlja (poetike).

Askeza uzdiže čoveka iznad životinje, sport takođe. Asket i sportista se odriču mnogih telesnih potreba i prijatnosti. Samo čovek može reći ‘ne’ sebi i drugima...

Fizičko iznurivanje organizma, odnosno tela skopčano je sa askezom jednim posebnim vidom gde čovek ulaže poneki put i nadljudske napore ili napore koji se graniče sa tim.

Svaka askeza je nešto što izlazi van običnog, van normalnog, to je podvig kome je izložen neko ko se bavi sportom i ko je ‘ušašao’ u tu logiku iscrpljivanja tela. Ali kod askeze u duhovnom smislu taj cilj je drugačiji, cilj duhovne askeze je pre svega približavanje Bogu.

Sportsko kroćenje tela treba da ima jedan umeren cilj koji podrazumeva da se po svaku cenu ne mora postići najbolji rezultat. Trebalo bi zablagodariti Bogu na datim darovima.

U Poslanici prvoj apostola Pavla Korinćanima (1. KOR. 9) piše: “Ne znate li da oni što trče na trkalištu, trče svi, a jedan dobija nagradu? Tako trčite da je dobijete... Ja, dakle, tako trčim... tako se borim... iznuravam tijelo svoje i savlađujem ga, da propovijedajući drugima ne budem sam odbačen”.

Hrišćanska savršenost ili svetost ima preduslove u zdravlju kao psihofizičkom i socijalnom blagostanju i u volji. Glavno pitanje oplemenjene volje nije moć već sloboda. To hrišćansko vaspitanje za slobodu je gospodarenje nad sobom. Hrišćanska, ali i sportska sloboda “od nečega”, već pretežno i sloboda “za nešto”, odnosno sloboda je sposobnost opredeljenja i izbora vrednosti. U tom smislu su askeza i sport škola slobode.

Tri osnovna bogoslovska elementa o kojima sportista mora voditi računa su: askeza, molitva i post. Ovim činiocima metodike duhovnog usavršavanja, odgovaraju elementi : vežbanje, odmor i ishrana, “zlatni trias” sporta.

Askeza odgovara najdubljoj ljudskoj čežnji za Lepotom, odnosno za sjedinjenje sa Bogom. Sport može da bude ista životna mudrost i najuzvišeniji heroizam.

Prirodni preduslovi i sporta i askeze su u neophodnosti odricanja, dok su im natprirodni takođe istovetni i opisuje ih eshatološka funkcija, odnosno večni i božanski život.

“Čovek koji odluči da započne redovne jutarnje gimnastičke vežbe obično tako čini, ne zbog toga što već ima fizičku kondiciju kakvu želi, već da bi je stekao, jer je nema. Tek kada nešto steknemo, moguće nam je da se staramo da to i održimo, a dotle se naše staranje sastoji iz toga da to nešto zadobijemo.

Važno je često ponavljanje: čestim zamasa krila, ptica može da se vine u oblake; plivač mora ponavljati iste pokrete ruku bezbroj puta da bi doplivao do obale. Ako ptica prestane da leti, mora se zadovoljiti da živi u magli, a ispod plivača u moru vrebaju mračna i opasna dubina.

Kada se spotakne, razmaženo dete nastavlja da dugo leži na zemlji. Ono zahteva pažnju, osećanje i maženje za svoj bol. Ti nemoj praviti dramu kad padneš, ma koliko te bolelo. Ustani i ponovo se prihvati borbe. Onaj koji se bori biva i ranjen. Samo anđeli nikada ne padaju.”¹

Kroz negovanje i praktikovanje sportske askeze negujemo i čuvamo telo i dušu. A po rečima Njegove Svetosti Patrijarha Srpskog Gospodina Pavla:

“Svojim uzrastanjem i duhovnim jačanjem treba da odredimo granicu. Jer ako telu damo više nego što mu pripada, moramo uzeti od duše.”²

Zahvaljujući naučnom pristupu i kvalitetnim mernim instrumentima rad je depersonalizovan i na taj način oslobođen subjektivnog uticaja mene kao istraživača. Samim tim obezbeđena je objektivnost, ponovljivost i proverljivost dobijenih rezultata istraživanja.

Iz istraživanja se može zapaziti da monasi i sportisti izlažu svoje telo krajnjim naporima koje jedan organizam u duhovnom i telesnom pogledu može fiziološki da podnese.

¹ Koliander, T. (2000): Put podvižnika. Eparhija raškoprizen., Beograd

² Pavle, Patrijarh Srpski (1997): Molitve i molbe. Bigz, Beograd

Kod čoveka teškog 75 kg. čitav skelet ili sve kosti teže 10 kg. Te kosti su remek delo biološkog inženjeringa. Korišćenjem bioloških i anorganskih materijala postignut je neverovatan stepen otpornosti na mehaničke stresove.

Ipak u savremenoj metodici sportskog treninga primenjuju se trenažni operatori koji sam koštano zglobni sistem dovode do granice destrukcije, odnosno ozbiljnog oštećenja.

Tako na primer metode takozvane brutalne pliometrije karakterišu saskoci koje sportisti izvode skačući sa visine veće od 3,5 m. U taj kontekst treba staviti i ronjenje bez upotrebe ronilačke opreme na dubine veće od 100 m., kao i penjanje bez kiseonika na nadmorske visine preko 8.000 m.

Ovde treba ukazati na činjenicu da mozak u stanju ishemije razvija edem koji može da bude smrtonosan što ukazuje na približavanje tankoj liniji koja nas deli od smrti u izvođenju ovakvih sportskih aktivnosti.

Kao i sportisti i monasi su u svom životu izloženi maksimalnim naporima. U postu bez hrane i vode, na ivici izdržljivosti, zahvaljujući molitvi i podvigu, pobeđuju sve napore i iskušenja sa kojima su suočeni.

Četrdeset dana i noći ništa u usta ne bi stavio, jer je bio prepun Duha Svetoga (malo hleba i vode upućuje na to da ne pobeđuje snaga nego post i odricanje: nije mu potrebna pomoć već razumevanje.

“Nada u vaskrsenje jeste koren svakog dobrog dela; iščekivanje nagrade snaži dušu za vršenje vrline. Svaki je podvižnik spreman na podnošenje truda, ako se nada nagradi za taj trud” (Sv. Kirilo Jerusalimski). Pa zar i ove reči jednog monaha nisu bliske naporima jednog vrhunskog sportiste.

Rezultati istraživanja ukazuju na postojanje veoma tesne interakcijske veze između hrišćanstva i sportskih aktivnosti kao fenomena savremenog doba. Ovim istraživanjem nedvosmisleno je potvrđena telesno duhovna priroda sporta koja se ostvaruje u telesnom i duhovnom delu ljudskog bića.

Ovim istraživanjem napravljen je pokušaj dobijanja boljeg, odnosno, pravog i što realnijeg uvida koji se odnosi na značaj i ulogu molitve i askeze u sportu, sa osnovnom namerom celishodnijeg i sveobuhvatnijeg planiranja budućih aktivnosti na zajedničkom polju hrišćanstva i sporta u pravcu zdravijeg, punijeg i Bogom ispunjenijeg života.

To bi na neki način bio zaključak ovog naučnog istraživanja, sa jedne strane, što je u neku ruku i cilj jednog ovakvog rada. Ali opet, sa druge strane ostaju pojedini delovi na koje nauka još uvek ne može pružiti adekvatan odgovor.

Sveti Antonije Veliki jednom prilikom obratio se okupljenim filosofima pitanjem: “Šta je starije: razum ili knjiga? I šta (od ovog dvoga) bi uzrok drugome?” Postiđeni filozofi se razidoše, jer videše, da oni imaju samo knjižno pamćenje bez razuma...

“Kažite mi, kažite šta pre privodi istinskoj mudrosti i bogopoznanju – umno rasuđivanje ili vera? Šta je starije – vera ili dokazi vaši? Ne predstavlja li vera urođeno svojstvo duše, za razliku od vaše dijalektike koja je izmišljotina ljudska?... Verom spoznajemo ono do čega vi nastojite da doprete svojim umnim rasuđivanjem; verom spoznajemo ono što vi niste kadri ni izraziti jezikom ljudskim...” (Sveti Antonije Veliki).¹

¹ Rufin, P. (2002): Život pustinjских otaca, Istorija monaha u Egiptu. Čigoja štampa, Beograd

Vera i pozitivna sportska opredeljenja prožeta osećanjem ljubavi i uzvišene svesti, oslobađaju sportistu straha od ishoda na sportskom nadmetanju stvarajući mu prostor za postizanje maksimalnih rezultata.

“Uskoro nauka više neće o pojavama suditi tako što će ih proglašavati za moguće i nemoguće, nego će prihvatiti princip da je mogućnost dešavanja raznih fenomena uslovljena Verom posmatrača ili korisnika. Princip Istine ne može se odvojiti od principa Vere. Mnogo toga će biti moguće onima koji čvrsto i bezuslovno u to veruju dok se isto to uopšte neće dešavati onima koji sumnjaju ili ne veruju.¹

Naučno je dokazano da je čovekova psiha sposobna da proizvodi fizički konkretne uticaje i efekte. Kao prvo, treba znati da psihogeni uticaji za nauku više nisu novost iako u izvesnoj meri još uvek predstavljaju tajnu. Pozadinu psihičkih procesa prati određena biohemijska i elektromagnetna aktivnost a možda i još neki oblici trenutno nepoznatih fizičkih interakcija. Medicina je svesna psihičke pozadine mnogih oboljenja, a ima dosta lekara koji opravdano smatraju da nijedan zdravstveni problem ne može biti odvojen od psihičke i duhovne suštine čoveka. Poznato je da su još antički lekari učili da ne treba telo lečiti odvojeno od duše. Takođe, objektivno dejstvo sugestije i antisugestije danas ne predstavlja nikakvu tajnu. Čuveni američki neuropsihijatar Vilijam James koji se smatra osnivačem savremene neuropsihijatrije u Americi, izjavio je da najveće otkriće devetnaestog veka nije učinjeno u oblasti tehnike i prirodnih nauka već u psihologiji, a tiče se moći ljudskog uma zasnovanih na veri. Ovde, naravno, pojam vere ne treba shvatiti u smislu određene religijske pripadnosti, već kao ljudsku sposobnost da se veruje u ono što se želi, pri čemu treba da postoji harmonija između verovanja i želja kako bi i posledice toga bile pozitivne.

Neka bi reči Prezvitara Rufina objasnile ono što bih i ja možda želeo da kažem:

“Nemoguće je nama nedostojnima i malima ovako velikih stvari doticati se. Pre-slabe su moje reči (i sva istraživanja-dodatak autora) da bi dostojno izložile istinu... Iskajući blagodatnu pomoć Gospoda našeg Isusa Hrista, usudio sam se početi svoje pripovedanje, ne iz želje da se proslavim ovim spisom, nego u nadi da će naše kazivanje biti na nazidanje onih koji ovo budu čitali.

Zaista sam video blago Hristovo sakriveno u sasudima ljudskim. Nisam hteo da se ono dalje skriva, znajući da će se njime veliki broj ljudi obogatiti. Ovo će mnogoj braći doneti korist, a oni će se zauzvrat Bogu moliti za moje spasenje.”²

LITERATURA:

1. Jeromonah Ilarion Đurica: Pedesetnica
2. (Vladika Grigorije o Dejanu Bodiropi, Tribina Srpskog sabora, Dveri, 19. 02. 2004.)
3. Koliander, T. (2000): Put podvižnika. Eparhija raškoprizen., Beograd
4. Pavle, Patrijarh Srpski (1997): Molitve i molbe. Bigz, Beograd
5. Marković, M. (1997): Čuda i misterije vode i vere, Valjevo
6. Rufin, P. (2002): Život pustinjčkih otaca, Istorija monaha u Egiptu. Čigoja štampa, Beograd

¹ Marković, M. (1997): Čuda i misterije vode i vere, Valjevo

² Rufin, P. (2002): Život pustinjčkih otaca, Istorija monaha u Egiptu. Čigoja štampa, Beograd

SUMMARY

Introduction

Minding historical role and significance of Christianity on civilization, it is rightful to except that orthodoxy and Christianity itself remained, and remains today, very deep trace on development of sport.

The approach itself to this theme is unusual for more than a reason: the first of all connection between Christianity and sport; the second – this theme is not treated this way until now, and after all it presumed very responsible task and demands the most serious approach.

The sample of person's examinees

Doing analysis of gathered results, it was clearly established that significant place belongs to urge need for working on spiritual raising, lifting up ethics and strengthening of faith in Christian –orthodox sense; also of need for life in love with fully respect for other people.

Research methods

In the research there were used acceptable measure instruments specially prepared for this examination. These methods of statistics analysis's, method of analyzing the differences, co relational analyses method and applied multivariable methods.

Results with discussion

Doing analysis results gathered, it was established that significant place belongs to urge need for working on spiritual rising, lifting ethics and strengthening faith in Christian orthodox sense, also for need for life in love with respect for other people.

Results of this research pointed on existence of very tight interaction between Christianity and sport as modern time phenomena.

The conclusions

It 's been clearly assured by this research body and mind nature of sport, which is realized in physical and spiritual part of the human being.

The wide aspects of urges needed for living can be pleased by the different sights of sport activities, by development and advancing of conscience and Christian feelings through faith, love, prayer, ascetics and fast.

The literature

147 Titling units of different authors